

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Kateřiny Hankeové

Rituál jathilan jako zrcadlo společnosti Střední Jávy

Vedoucí práce: Mgr. Adriana Kábová

FHS UK

Vypracovala: PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Bc. Kateřina Hankeová, absolventka oboru indonesistika na FFUK, si zvolila jako téma diplomové práce rituál *jathilan* typický pro oblast Střední Jávy. Vzhledem k tomu, že diplomantka v tomto regionu během bakalářského studia strávila dva semestry a zmíněnou lokalitu tedy dobře zná, se tato volba jeví jako zcela logická. Oceňuji její jazykovou vybavenost, která jí umožnila vést velkou část terénního výzkumu v indonéštině. Autorka se zabývá motivací a prožitky osob, které se podílely na ztvárnění tance *jathilan*. Velkou pozornost věnuje náboženským aspektům *jathilanu* a skutečnosti, jak jej samotní aktéři vnímají.

Přestože zvolené téma považuji za velmi zajímavé a v rámci české indonésistiky ještě nezpracované, musím hned na začátku zmínit, že práce má tolik formálních, jazykových a hlavně stylistických nedostatků, že zejména v její první části bylo pro mne někdy obtížné se v textu orientovat, pochopit jej a soustředit se na obsah sdělení.

1) Formální stránka

U textu o celkové délce cca 80 stran bych pochopila občasný překlep či jinou malou chybu, nicméně zmíněné nedostatky se vyskytují systematicky v celé práci:

- a) psaní interpunkce za číslem odkazujícím k poznámce pod čarou (např. č. 1)

Zarážející je, že tato chyba se objevuje asi jen u poloviny odkazů.

- b) poznámky po čarou nekončí vždy tečkou – např. poznámky po čarou č. 6 a 13
- c) chybí mezera – např. poznámka pod čarou č. 13 – mezi tečkou a závorkou
- d) přebývá mezera – např. poznámka po čarou č. 50 – před slovem „Belo“

2) Gramatické chyby

I v tomto případě se jedná o systematické chyby, ne náhodné nedostatky:

- a) chybějící interpunkce (např. str. 12 – „...R. Rosalda jehož text“, „... a M. A. Sumaryona jejichž vhléd...“, str. 58 – „Já jsem to slyšel a tak jsem byl motivován...“, str. 59 – „Znamená to, že říkáme ok všemu co se stane...“)
- b) záměna malého písmena za velké (např. str. 68 „Jathilan“; navíc o dva řádky výše je správně uvedeno „jathilan“)
- c) věta začínající na malá písmena (např. str. 61 „už je to běžné.“)

3) Stylistika

- a) stylistické nedostatky někdy až znemožňující porozumění textu (vyskytují se zejména v první části práce)

str. 7 – „Analýza postojů aktérů podhaluje zajímavé aspekty vnímání tradice na Střední Jávě, což se vyjevuje skrze aktérskou perspektivu v performance.“

str. 14 – „Ústředními postavami mého výzkumu jsou v rámci aktérů *jathilanu pawang* a tanečníci.“

str. 15 – „Za esenciální rekvizitu pro tanečníka je považována loutka koně, vyrobená z bambusových vláken. Symbolika bambusu zde hraje důležitou roli, neboť má obsahovat magický potenciál.“

str. 17 – „Dynamický proces a změna, kterému *jathilan* podléhá, vztahují někteří informátoři k vyprázdnění symbolů *jathilanu* a ztrátě jeho významu, někteří v něm ale nalézají významy a symboly nové.“

str. 18 – „Jedním z rozlišovacích prvků *jathilanu* je pravidlo lokace ve veřejném prostoru.“

str. 19 – „Gamelanová hudba, jejíž monotónní a repetitivní charakter typický pro *jathilan* má vliv na trans tanečníků a dává tomuto druhu umění specifickou.“

str. 64 – „Bylo to prostě o náhodě, prostě se to přihodilo.“

Takovýchto příkladů je bohužel v práci celá řada. Za zmínku stojí i skutečnost, že v textu, který má cca 80 stran, se 49x objevuje slovo „kontext“. Často je jeho užití redundantní, někdy až chybné.

str. 10 – „Inspiroji se u nich jejich konceptualizací a vymezením etnografické práce, jejich kladením důrazu na každodenní kontext zkoumaných lidských aktivit,

preferenci výběru spíše malého vzorku skupiny informátorů, která nabízí možnost pro důkladnější studii, a v neposlední řadě variabilitou zdrojů a získáváním jak intencionálně pořízených dat, tak neformálních konverzací.“

b) časté opakování slov

str. 9 – slovo „popsat“ se vyskytuje 3x na 2 řádcích

str. 13 – slovo „zkoumat“ se vyskytuje 3x na 5 řádcích

str. 18 – slovo „prostor“ se vyskytuje 6x na 5 řádcích

c) chybný překlad

str. 18 – „Je zapotřebí udělat **protekční** zónu.“

Z kontextu vyvozují, že autorka měla na mysli „ochrannou zónu“.

4) Ad 2 Metodologie

V této části práce bych očekávala, že se čtenář dozví více o metodologii terénního výzkumu i celé diplomové práce, avšak zejména druhá polovina této kapitoly je spíše komentovaným seznamem použité literatury.

5) Ad 3 Teoretická část

V teoretické části práce by měla diplomantka shrnout současný stav znalostí a zasadit problematiku rituálu, transu a předstírání posednutí do dosavadních antropologických teorií. Místo toho se věnuje popisu funkce *jathilanu* a vysvětlení termínů *pawang*, *roh halus* a *kesurupan*. Teoretická část práce je tedy jakýmsi úvodem (definujícím terminologií) k následné části empirické.

6) Ad 4 Empirická část

Druhá část práce je po všech stránkách mnohem lépe zpracována než část první. Z textu je cítit nadšení autorky pro dané téma, jazyk je méně problematický a díky často vkládaným rozhovorům i mnohem čtivější. Je bezesporu jasné, že Kateřina Hankeová na základě svého terénního výzkumu byla schopná postihnout různé érické perspektivy odhalující

motivy aktérů tance *jathilan* i potvrdit hypotézu, že *jathilan* napomáhá posilování lokální komunity, lidové kultury a kulturní identity. Nicméně musím konstatovat, že někdy mohl jít výzkum do větší hloubky. Například v pasáži, kde je popisováno, že někdy tanečník posednutí jen předstírá, by bylo třeba odpovědět na další otázky: Vnímá to sám jako své selhání? Dohodnou se tanečníci dopředu, kdo bude tento stav jen předstírat, pokud jej skutečně nezažije? Ví o tom *pawang*? Pokud ano, jak to chápe on? Jako svou vinu? Či spíše pochybení tanečníků?

7) Navrhované rozšíření příloh

a) informanti

Z dat prezentovaných v práci je zřejmé, že se diplomantce podařilo navázat kontakt s celou řadou relevantních informantů. Na konci práce bych uvítala jejich seznam (být anonymizovaný) s uvedením věku, rodu, dosaženého vzdělání a lokality, kde žijí, případně dalších údajů, které mohou být pro interpretaci jejich výpovědí relevantní.

b) původní znění rozhovorů v indonéštině

Je škoda, že prezentované rozhovory nejsou v příloze uvedeny v původním znění v indonéštině. Umožnily by čtenářům ovládajícím tento jazyk ověřit správnost překladu a tím i následnou interpretaci a analýzu textu.

c) fotografie

V obrazové příloze jsou uvedeny pouze tři fotografie. Předpokládám, že autorka jich během svého terénního výzkumu pořídila celou řadu, a tak bych doporučila tuto sekci rozšířit. Obrazová příloha slouží k lepšímu představení si popisovaného rituálu i atmosféry při něm.

Při čtení práce jsem nabyla dojmu, že velká část výše zmíněných pochybení byla způsobena tím, že autorka si nenechala dost času na závěrečnou fázi určenou k úpravě textu. Osobně mi to je to velmi líto, protože sama vím, kolik úsilí člověk musí strávit už jen samotným studiem jazyka, aby v něm byl schopen vést rozhovory, pak následuje terénní výzkum a posléze napsání diplomové práce. Úpravy, které by práci zásadním způsobem pozvedly, by přes časovou náročnost byly v porovnání s dobou, kterou už Kateřina Hankeová studiu věnovala,

zcela zanedbatelné. Řádné konzultace s vedoucí práce a pomoc dobrého redaktora, by z tohoto výzkumu mohly učinit skvělou práci. Vzhledem ke všem zmíněným důvodům mi však nezbývá než ji hodnotit jen jako dobrou (3).

V Praze 6. 9. 2018

PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Ústav jižní a centrální Asie

FFUK v Praze